

Zabranjeno je štetu nanositi i sebi i drugome

Hatib: Suud ibn Ibrahim eš-Šurejm

3. redžeb 1438. po Hidžri / 31. mart 2017.

Zaista svaka hvala i zahvala pripadaju Allahu, Njemu se zahvaljujemo, od Njega pomoć i oprost tražimo, Njemu se kajemo i Njemu se utječemo od zla naših duša i naših loših djela. Koga Allah uputi, niko ga u zabludu ne može odvesti, a koga On u zabludi ostavi, niko ga uputiti ne može.

Svjedočim da nema boga osim Allaha, Jedinog, Koji druga nema, i svjedočim da je Muhammed Allahov rob i poslanik.

Uzvišeni kaže: “O vi koji vjerujete, bojte se Allaha istinskom bogobojaznošću i nipošto ne umirite osim kao muslimani!” (Ali Imran, 102); “O ljudi, bojte se Gospodara svoga, Koji vas je stvorio od jedne osobe, od koje je njen par stvorio, a od njih dvoje mnoge muškarce i žene rasijao. Bojte se Allaha, Čijim imenom jedni druge molite, i čuvajte rodbinske veze. Allah vas, doista, nadzire” (En-Nisa, 1); “O vi koji vjerujete, bojte se Allaha i govorite samo istinu, On će vas za vaša dobra djela nagraditi i grijehе vam oprostiti! A onaj ko se Allahu i Poslaniku Njegovu bude pokoravao – postići će veliki uspjeh.” (El-Ahzab, 70–71)

Najbolji govor je Allahov govor, a najbolja uputa je Poslanikova uputa. Najgore stvari u vjeri su novotarije, a svaka novotarija je zabluda.

Držite se zajednice muslimana, jer Allahova ruka je nad zajednicom, i onaj ko se odvoji od nje, odvojio se prema Vatri. Uzvišeni kaže: “A onoga ko se suprotstavi Poslaniku, nakon što mu jasno bude pokazan Pravi put, i slijedi put koji nije put vjernika, pustit ćemo da čini šta je naumio i bacit ćemo ga u Džehennem – a loše je to konačno odredište!” (En-Nisa, 115)

Cijenjeni vjernici! Uzvišeni Allah počastio je islamski ummet savršenim i sveobuhvatnim vjerezakonom – šerijatom, koji je On, Sveznajući i Sveobaviješteni, upotpunio, i on je temelj na kojem počiva pravedna muslimanska zajednica i lijek od svih devijacija. Uzvišeni Allah kaže: “Danas sam vam vjeru vašu usavršio i blagodat Svoju prema vama upotpunio i zadovoljan sam da vam islam bude vjera.” (El-Maida, 3)

Da, čestiti vjernici, to je, zaista, savršeni i lijepi vjerezakon, koji nema nikakvih nedostataka, jer njegov utemeljitelj je Onaj Kojem ništa nije skriveno, i Onaj Koji sve zna, a mi ne znamo, i od Čijeg znanja drugi znaju samo onoliko koliko On želi, i Onaj Koji zna šta je bilo i šta će biti, i kada bude, kakvo će biti. Allah kaže: “Allah zna, a vi ne znate.” (El-Bekara, 216)

Najkoncizniji, a ujedno sveobuhvatan opis šerijata jeste da je on došao radi ostvarivanja koristi i otklanjanja šteta, ili otvaranja vrata svakom dobru i zatvaranja vrata svakom zlu: u vjerovanju, zakonodavstvu i teorijskim osnovama; i da je učinio sve na ostvarenju i zaštiti pet temeljnih vrijednosti, oko kojih postoji konsenzus ljudskog roda, a to su vrijednosti: vjere, života, razuma, imetka i časti.

Šerijat je koncipiran tako da afirmiše i unaprijedi spomenute vrijednosti i spriječi njihovo narušavanje, na bilo koji način, i u tom smislu djeluje preventivno, prije nego što se ono desi, i popravno, nakon što se desi.

U šerijatu je preventivno djelovanje ispred popravnog, jer je prevencija štete bolja i efikasnija od liječenja njenih posljedica.

Cijenjeni vjernici! Ne postoji nijedna stvar, bila ona vjerskog ili svjetovnog karaktera, a da nije obuhvaćena ovim općim principom ostvarivanja koristi i otklanjanja šteta. Budući da šteta i njeno činjenje predstavljaju ozbiljnu opasnost i prijetnju po muslimansku zajednicu, šerijat je uspostavio vlastite mehanizme samozaštite i samoodbrane, koji čuvaju islamski ummet od njihovog zla, na individualnom i kolektivnom planu. U Poslanikovojoj tradiciji nalazimo jasne iskaze kojima se zabranjuje činjenje i približavanje šteti. Ebu Seid el-Hudri, radijallahu anhu, prenosi

da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Nema štete (darer), niti nanošenja štete (dirar).” (Ibn Madža, Darekutni i drugi)

Ebu Davud, autor čuvenog “Sunena”, rekao je: “Ovaj hadis spada u red hadisa na kojima se temelji islamsko pravo.”

Neki učenjaci kazali su da ovaj hadis svojim značenjem obuhvata četvrtinu islamskih propisa, a drugi tu granicu pomjeraju do jedne polovine. U svakom slučaju, ako prihvatimo tezu da se kompletna vjera svodi na princip ostvarivanja koristi i otklanjanja šteta, ili princip naredbe i zabrane, naredba implicira korist, a zabrana štetu, u tom slučaju možemo reći da je zadnje mišljenje najprihvatljivije.

“Onima koji će slijediti Poslanika, vjerovjesnika, koji neće znati čitati ni pisati, kojeg oni kod sebe, u Tevratu i Indžilu, zapisana nalaze, koji će od njih tražiti da čine dobra djela, a od odvratnih odvrćati, koji će im lijepa jela dozvoliti, a ružna im zabraniti, koji će ih tereta i teškoća koje su oni imali osloboditi.” (El-A’raf, 157)

Poslanikova, sallallahu alejhi ve sellem, negacija štete i činjenja štete ne znači negaciju njihovog postojanja, jer svjedoci smo da su mnogi muslimani upali u ovaj grijeh činjenja štete, nego znači njihovo neodobravanje prije i nakon što se dese, čime su obuhvaćeni svi oblici, značenja i situacije nanošenja štete sebi i drugima kako na individualnom tako na kolektivnom nivou.

“Darer” je nenamjerna, a “dirar” namjerna šteta. Zabranjeno je činiti štetu sebi i drugima, s tim da je činjenje štete drugima veći grijeh i zlodjelo. Uzvišeni kaže: “...i ne činite im teškoće zato da biste ih stijesnili.” (Et-Talak, 6)

Na tragu ovog hadisa, islamski učenjaci su, konsenzusom, ustanovili poznato pravilo, koje se smatra vrlo važnom osnovom u islamskom pravu i očuvanju šerijata, i glasi “Šteta se otklanja.”

Da, čestiti vjernici, šteta se otklanja. Šteta, bila ona namjerna ili nenamjerna, u cijelosti je zabranjena, i kada se desi, obaveza ju je otkloniti, ili je preventivno spriječiti, ako se još nije desila. Mudri Zakonodavac odredio je posebnu nagradu za otklanjanje i

preveniranje štete. U tom smislu, Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kaže: “Da ukloniš neugodnost s puta tebi je sadaka.” (Muttefekun alejhi)

Pojam “ezā – neugodnost” obuhvata sve vrste neugodnosti, a svaka neugodnost je ujedno i šteta, bila ona mala ili velika, prelazna ili neprelazna.

U vjerodostojnom hadisu, koji bilježe Ebu Davud i Tirmizi, potvrđeno je da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio da se sablja dodaje iz ruke u ruku bez korica, a razlog zabrane je da ne bi došlo do ozljeđivanja ili samoozljeđivanja. Neki čovjek došao je sa strijelama u džamiju, pa mu je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Čuvaj njihove vrhove” (muttefekun alejhi), odnosno ovim riječima naznačio mu je da pokrije i zaštiti njihove vrhove, kako ne bi nekoga ozlijedio, a da to i ne osjeti. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, također je rekao: “Ko okrene oštar predmet prema svome bratu, meleki će ga proklinjati, makar to bio njegov brat po ocu i majci.” (Muslim)

Pogledajte, cijenjeni vjernici, kako vjera zabranjuje dodavanje isukane sablje, ili okretanje oštrog predmeta prema licu ili tijelu, a sve u cilju zaštite ljudskih života. Šta tek reći za međumuslimanske sukobe, krvoprolića i ubijanja, “na pravdi Boga”, nanošenje neugodnosti, spletkarenje jednih protiv drugih, zavist, mržnju, nepravdu, ogovaranje, prenošenje tuđih riječi s ciljem sijanja razdora među muslimanima, ismijavanje, bespravno uzimanje imetka, nanošenje štete u vjeri, časti i razumu. O tome Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, koji je nadahnut jezgrovitim i sveobuhvatnim govorom, kaže: “Ko bude štetio muslimanima, Allah će njemu štetiti, a ko bude otežavao muslimanima, Allah će njemu otežati.” (Ebu Davud, Tirmizi) To znači da je kazna srazmjerna djelu.

Poštovani vjernici! Bez obzira na to koliko ljudski razum napredovao u zrelosti, kvaliteti razmišljanja i spoznaji, on nikada neće moći donijeti, odnosno propisati potpunije, savršenije i pravednije pravilo od ovog veličanstvenog šerijatskog pravila, jer ljudska pamet, koliko god bila velika, mala je i neznatna u poređenju sa Allahovim znanjem i mudrošću, i ljudsko razumijevanje, koliko god bilo široko, ono je “suženo”

u poređenju s Allahovim apsolutnim razumijevanjem i obuhvatanjem svake stvari Svojim znanjem. Uzvišeni kaže: “Allahovom vjerom se prožmite! A ko od Allaha može bolje vjerom prožeti?!?” (El-Bekara, 138); “Zar oni traže da im se kao u pagansko doba sudi? A ko je od Allaha bolji sudija narodu koji čvrsto vjeruje?” (El-Maida, 50)

Allahova je uputa jasno i nedvosmisleno zabranila nanošenje štete sebi i drugima, obuhvativši time svaku štetu, prošlu, sadašnju i buduću, jer je nanošenje štete neznanje i grijeh koji ometaju društvo na putu njegovog prosperiteta – uspjeha, kako na individualnoj razini, tako na razini porodice, sredine i zajednice u cijelosti.

Samo ono društvo čiji jedan od zakonskih, ponašajnih i preventivskih prioriteta bude sprečavanje i otklanjanje štete, ima budućnost.

Uznemiravanje ljudi spada među najveće grijeha koje su zabranili Uzvišeni Allah i Njegov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem. A, u šta spada uznemiravanje ako ne u štetu i nanošenje štete? Uzvišeni kaže: “A oni koji vjernike i vjernice vrijeđaju, a oni to ne zaslužuju, tovariše na sebe klevetu i pravi grijeh.” (El-Ahzab, 58)

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: “Svakom muslimanu sveti su čast, imetak i život drugog muslimana. Dovoljno je čovjeku zla da omalovažava – prezire svog brata muslimana.” U dva *Sabiha* zabilježeno je da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Vrijeđanje muslimana je grijeh, a njegovo ubistvo je nevjerstvo”, tj. postupak nevjernika.

Bojte se Allaha, jer ko se bude bojava Allaha, On će ga sačuvati njegovog i zla drugih ljudi, i podučiti onome što ne zna, a onaj koga Allah poduči, trebao bi znati šta je šteta i njeno činjenje i kako je izbjeći i sačuvati se od nje. Uzvišeni kaže: “...i neka ne bude oštećen ni pisar, ni svjedok.” (El-Bekara, 282)

Neka svako pogleda u sebe i neka iskreno odgovori da li bi prihvatio da mu neko od ljudi učini štetu, ma ko on bio, i kojoj naciji i rasi pripadao? Naravno da ne bi prihvatio. Isto tako drugi ljudi ne prihvataju da im se čini šteta.

Činjenje štete drugima ukazuje na slabost imana, vjerovanja, jer je poštivanje drugih i njihovih prava jedna od nužnih posljedica vjerovanja. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kaže: "Niko od vas neće vjerovati dok svom bratu ne bude želio ono što želi sebi." (Buhari i Muslim) Ebu Umama el-Bahili, radijallahu anhu, pripovijeda: "Jednom prilikom neki je mladić došao Poslaniku sallallahu alejhi ve sellem, i rekao: 'Allahov Poslaniče, dozvoli mi blud!' Ljudi povikaše na njega, a Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: 'Prestanite!' Zatim reče: 'Pustite ga da se približi.' Mladić se približio i sjeo pred Allahovog Poslanika. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, upita ga: 'Bi li to želio svojoj majci?' 'Ne bih', odgovorio je. 'Ni drugi ljudi to ne žele svojim majkama', reče Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, i upita: 'Da li bi to želio svojoj kćerki?' 'Ne bih', odgovorio je. 'Ni drugi ljudi to ne žele svojim kćerima', reče Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, i upita: 'Da li bi to želio svojoj sestri?' 'Ne bih', odgovorio je. 'Ni drugi ljudi to ne žele svojim sestrama', reče Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, i upita: 'Da li bi to želio svojoj tetki s očeve strane?' 'Ne bih', odgovorio je. 'Ni drugi ljudi to ne žele svojim tetkama', reče Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, i upita: 'Da li bi to želio svojoj tetki s majčine strane?' 'Ne bih', odgovorio je. 'Ni drugi ljudi to ne žele svojim tetkama', reče Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, pa stavi svoju ruku na njegove grudi i reče: 'Allahu moj, oprosti mu njegov grijeh i očisti njegovo srce, i učini ga čednim.' Poslije toga, zinaluk je spomenutom mladiću bio nešto najmrže na dunjaluku. (Ahmed)

Jedna od pravednosti i samilosti islama jeste da nije dozvolio otklanjanje štete njoj sličnom štetom, niti većom od nje, niti je dozvolio otklanjanje grijeha njemu sličnim niti većim grijehom. A, ako se u jednom slučaju i situaciji međusobno isključuje više šteta, dozvoljeno je počinuti manju kako bi se izbjegla veća šteta, i to je u skladu s mudrošću, pravdom i zdravom logikom. Kao što je propisano ostvarivanje i pribavljanje veće od dvije koristi ukoliko se one isključuju, isto tako je propisano otklanjanje veće manjom štetom.

Donosite salavate na najbolje stvorenje i najčišćeg čovjeka Muhammeda ibn Abdullaha, onoga kome je dat Havd (vrela) i šefât, zagovorništvo, to je naredba od

"KOLIKO GOD ZNAČAJNA ULOGA HATIBA BILA ZA USPJEH NJEGOVE HUTBE,
NIŠTA MANJE NE ZAOSTAJE NI ODABIR TEME, ODNOSNO MATERIJE
KOJU TOKOM HUTBE ELABORIRA." (PREPOROD)

HUTBE

vašeg Gospodara i melekima i vama, cijenjeni vjernici. Uzvišeni kaže: "Zaista Allah i meleki Njegovi blagosiljaju Vjerovjesnika. O vi koji vjerujete, blagosiljajte ga i vi i njemu selam šalžite!" (El-Ahzab, 56)

Molim Allaha da i meni i vama podari blagoslov u Kur'anu i sunnetu i da podari da se okoristimo njegovim ajetima, opomenom i mudrošću.

Rekoh ovo što ste čuli, ako je ispravno, od Allaha je, a ako je pogrešno, od mene je i od šejtana, i tražim oprosta za sebe, vas i sve muslimane i muslimanke za svaki grijeh, a tražite i vi i iskreno Mu se pokajte, moj Gospodar prašta i milostiv je!

